

PC-212
(422) M.A. SANSKRIT (SECOND SEMESTER)
Examination- JUNE-2020

Compulsory/Optional

Group -

Paper-IV

SAHITYASHASTRA EVAM SONDARY SHASTRA

Time:- Three Hours]

[Maximum Marks:80

Maximum Marks:29

नोट : दोनो खण्डों से निर्देशानुसार उत्तर दीजिए। प्रश्नों के अंक उनके दाहिनी ओर अंकित हैं।

Note: Answer from Both the Section as Directed. The Figures in the right-hand margin indicated marks.

खण्ड—अ

प्र.-1. अधन्तनानां प्रश्नानां उत्तराणि देयानि।

1x10

- (क) रसगङ्गाधरनाम् ग्रन्थं केन रचितम्।
- (ख) पदललित्यं केन सह सम्बद्धः।
- (ग) नाट्यशास्त्रस्य रचनाकारः कः।
- (घ) स्तम्भ कम्पने किं भवति।
- (ङ.) सनृपं पुरोहितं किं भोजयेत्।
- (च) कूर्मपृष्ठं किं न कर्तव्यम्।
- (छ) शब्द कतिधा।
- (ज) पदार्थानां परस्पर सम्बन्धेवाधायकः।
- (झ) सादृश्य सम्बन्धात् का लक्षण भवति।
- (ञ) प्रयोजनेन सहितं किं न युज्यते।

खण्ड—ब

प्र.-2. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः—

2x5

- (अ) जगन्नाथस्य संक्षिप्त परिचयो देयः।
- (ब) व्याख्या कार्या—
रत्नदानैः सगोदानैः वस्त्रदानै रत्नल्प कैः।
ब्राम्हणं स्तर्पयित्वा तु स्तम्भानुत्थापयेत् ततः।
- (स) नाट्यस्तम्भाः कथं स्थापयेत्।
- (द) "तात्पर्याथाऽपि केषुचित्" इति विविच्यताम्।
- (य) नाभिधा समयाभावात् इति प्रतिपादनीयम्।

खण्ड—स

प्र.-3. सर्वे प्रश्नाः साधनीयाः—

12x5

मम्मच्छस्य काव्य स्वरूपं विधीयताम्।

अथवा

आनन्दवर्धनस्य ध्वनि सिद्धान्तः प्रतिपादनीयः।

प्र.-4. सप्रसङ्ग कमपि द्वयं व्याख्येयम्।

- (क) दोषैरेतैर्विहीनं स्तम्भयुत्थायेच्छिवम्।
पवित्रं ब्राम्हस्तम्भे दावत्या दक्षिणा च गौः।
- (ख) तस्यां माल्यं च धूपं च गन्धं वस्त्रं तथैव च।
नानावर्णानि देयानि तथा भूतप्रियो बलिः॥
- (ग) कोणं वा सम्प्रति द्वारं द्वारविद्धं न कारयेत्।
कार्यः शैल गुहाकारो द्विभूमिर्नाट्यमण्डपः॥
- (घ) तत्र स्तम्भाः प्रदातव्यास्तज्जैर्मण्डपधारणे।
धारणी धारणा स्ते च शालस्त्रीभिरलं कृताः॥

प्र.-5. कयोश्चिद् द्वयोः टिप्पणी लेख्याः—

- (क) रङ्गशीर्ष
- (ख) मतवारिणी
- (ग) रङ्गपटि
- (घ) षड्दारुक
- (ङ.) नेपथ्यस्य गृह

प्र.-6. व्याख्यायताम्—

सर्वेषां प्रायशोडर्थानां व्यञ्जकत्वमर्याढयते।
अथवा
स्वासिद्धये पराक्षेपः परार्थं स्व समर्पणम्।
उपादानं लक्षणं चेत्युक्ता शुद्धैव सा द्विधा॥

प्र.-7. व्याख्येयम्—

यस्य प्रतीतिमाधातुं लक्षणं समुपास्डयते।
फले शब्दैकगम्येन्न व्यञ्जनान्नापरा क्रिया॥
अथवा
अनेकार्थस्य शब्दस्य वचकत्वे निर्यान्त्रते।
सं योगाद्यैरवाच्यार्थं धीकृद्व्यापृतिरञ्जनम्॥